

LIBERAAL VLAAMS VERBOND (LVV), autonome vereniging die tot doel heeft het liberalisme in Vlaanderen te bevorderen en te organiseren en de Vlaamse belangen te behartigen. Het Liberaal Vlaams Verbond (LVV) werd op 5 oktober 1913 door een beslissing van het tweede liberaal congres voor de Vlaamse gewesten in de Brasserie Flamande te Brussel in het leven geroepen. Onder de stichters bevonden zich vergrijsde strijders als Max Rooses, Julius Hoste sr. en Paul Frédéricq, en jonge volksvertegenwoordigers als Leo Augusteyns, Arthur Buysse, Adolf Buyl en dr. Lamborelle. De eerste voorzitter was Em. de Puydt (Antwerpen), eerste secretaris was Leo van Hoorick (Brussel).

Het LVV werd opgericht in een periode van op-laaierende taalstrijd, gekenmerkt door de polemieken vanwege de eis tot vervlaamsing van de Gentse universiteit, incidenten naar aanleiding van het taalgebruik op de wereldtentoonstelling te Gent en Jules Destrées geruchtmakende en befaamd gebleven brief: Sire, il n'y a pas de belges. Verenigd in het LVV hebben de liberale Vlamingen van de stichting af gestreden voor het algemeen stemrecht en de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Na de Eerste Wereldoorlog werd de fakkel overgenomen door vader en zoon Hoste, Herman Teirlinck, Emmanuel de Veen, Louis Franck, Edward Pécher, Maurits Sabbe, Victor Ressler en anderen. In het hoofdbestuur van het Algemeen Vlaamsch Verbond, opgericht in juli 1919, dat ijverde voor het zogenaamde minimum-programma, zetelden o.m. J. Hoste, Fernand Toussaint, M. Sabbe, Hendrik van Tichelen en Jef Mennekens. Voorzitter van het LVV werd Jules Somers. Hij vervulde dit mandaat tot 1940.

Het LVV, dat talrijke mutualisten en syndicale leiders in zijn rijen telde, heeft van meet af aan een sociaal-voortuitstrevend en Vlaams-liberaal beleid voorgestaan. Het stelde zich tot doel de krachten van de Liberale Volksmaatschappijen, die verspreid waren over het Vlaamse land en die de Vlaamse en sociale beginselen van het liberalisme uitdroegen, te bundelen. Ze werden daarbij echter ernstig tegengewerkt door de Associaties van het Franstalig gedeelte der burgerij. Vooral te Brussel

en te Gent werd die druk sterk gevoeld.

Herhaaldelijk kwam het LVV in botsing met de liberale partijleiding, in 1920 al naar aanleiding van het wetsvoorstel tot regeling van het taalgebruik bij de openbare besturen. In 1921 besloot het LVV zelfs tot het indienen van aparte Vlaamse liberale lijsten voor de parlementsverkiezingen te Brussel en te Gent. Dit experiment mislukte, zodat het LVV daarna zijn inspanning vooral gericht heeft op het verkrijgen en het steunen van Vlaamsgezinden op de liberale lijsten, bv. Herman Teirlinck, die in 1925 op de liberale Kamerlijst te Brussel een groot aantal voorkeurstemmen op zijn naam verenigde, maar niet gekozen werd.

Bij de behandeling van de wetten op het taalgebruik in de administratie (28 juni 1932) en op het taalregime in het lager en middelbaar onderwijs (14 juli 1932) kwam het verzet vooral van Waalse zijde en van liberale franskiljons. Het LVV nam het tegen deze laatsten op. Hoe weinig begrip er in franskiljonse liberale kringen bestond, kan blijken uit het feit dat ze de strijd voor de vernederlandsing van het onderwijs beschouwden als een klerikale manœuvre, terwijl juist de hogere geestelijkheid tot de felste tegenstanders van deze vernederlandsing behoorde. Het LVV bestreed eveneens de anti-democratische richtingen in het Vlaamsch Nationaal Verbond en in het Rexisme. De Fransgezindheid in de liberale partij verzwakte zeer geleidelijk. In 1936 werd Julius Hoste jr. minister van openbaar onderwijs en Paul Emile Janson, die bij de behandeling van de taalwetten aan de zijde van de Vlamingen had gestaan, werd eerste-minister. In 1939 werd Arthur Vanderpoorten minister, eerst van openbare werken, daarna van binnenlandse zaken.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog staakte het LVV zijn activiteit. Zij werd dadelijk na de oorlog hervat. Het LVV besloot Het Volksbelang, het in 1867 te Gent opgericht liberaal weekblad, als zijn orgaan uit te geven. Victor Sabbe werd voorzitter. Louis Boeckx en Julius Hoste jr. ondervoorzitters, Marcel Stijns algemeen secretaris en J.B. Matthieu-wis penningmeester.

In 1951 kwam het voorlichtingscentrum van het LVV tot stand. Weldra werd het herdoopt in de Stichting Arthur Vanderpoorten, genoemd naar wijlen de ondervoorzitter van het LVV. De Stichting wilde door publikaties en via de televisie het publiek op de hoogte brengen van de Vlaamse liberale doelstellingen.

In de Koningskwestie nam het LVV een vrij voorzichtig en gematigd standpunt in. In de Schoolstrijd stond het achter de linkse regering en de wet-Collard, in de Kongo-kwestie achter degenen die dekolonisering voorstonden. Het LVV steunde het herstelplan van de regering en de zogenaamde eenheidswet.

Bij de stichting van de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang (PVV) in 1961 steunde het LVV de kandidatuur en het initiatief van Omer Vanaudenhove, maar het waarschuwde, o.m. bij monde van zijn voorzitter Herman Vanderpoorten en van prof. Piet Lambrechts, voor een vervreemding ten opzichte van de brede Vlaamse volkslagen. De oprichting van de PVV zou ook voor het LVV een spoorslag betekenen. Jonge Vlaamse mandatarissen, zoals Herman Vanderpoorten, Willy de Clercq en Frans Grootjans deden zich in de partij meer

*Jaarlijks Congres van het Liberaal Vlaams Verbond te Brussel in 1938.
Van links naar rechts: A. Vanderpoorten, J. Hoste, J. Somers, M. Stijns en L. Boeckx.*

en meer gelden.

Het LVV werd officieel erkend door de PVV, maar die toestand duurde niet lang. Mede ingevolge de door het LVV en Het Volksbelang uitgebrachte kritiek op de evolutie in de PVV besloot de PVV de oude toestand te herstellen en werd het LVV opnieuw een onafhankelijke drukgroep buiten de partij. De invloed van het LVV op de PVV nam nochtans voortdurend toe, vooral dank zij het dynamisme van de nieuwe generatie van jonge Vlaamse liberale parlementsleden en van de beginselvaste Vlaamse stellingname van de redactie van Volksbelang (hoofdredacteur: Piet van Brabant) en van het hoofdbestuur, waarin, op een paar uitzonderingen na, alle Vlaamse liberale parlementsleden zetelden. Van één kleine groep beginselvaste liberale Vlamingen groeide het LVV in de jaren zestig uit tot een belangrijke politieke formatie, de wieg van de autonome Vlaamse PVV. Het LVV heeft zich in die jaren vaak genoopt gezien harde standpunten in te nemen tegen de leiding van de PVV, waarvan de voorzitter een al te grote toegeeflijkheid aan de Franstaligen en al te veel electoraal opportunisme verweten werd. Onder invloed van het LVV, waarin Albert Maertens, ondervoorzitter en directeur-generaal van de uitgeverij J. Hoste, een vooraanstaande rol speelde, hebben de Vlaamse liberale parlementsleden de taalwetgeving van 1963 op een positieve wijze benaderd, hun medewerking verleend aan de Grondwetsherziening en de ondertekening van het Cultuurpact verkregen.

Sinds 1967 was de kwestie van de vleugelvor-

ming in de PVV nadrukkelijk gesteld. De onenigheden over de grondwetsherziening van 1971 betekenden meteen de doorbraak van die gedachte. Het is ongetwijfeld het LVV geweest dat de stoot gaf tot de oprichting van de Vlaamse PVV, wier manifest gebaseerd was op de doctrinaire, filosofische en ethische beginselen, uitgewerkt tijdens de congressen en studiedagen van het LVV. Sinds geruime tijd reeds maakten alle Vlaamse parlementsleden van de PVV deel uit van het LVV. Die dualiteit kreeg met de oprichting van de Vlaamse PVV nog meer de nadruk, zodat onmiddellijk de vraag rees naar de verdere bestaansreden van het LVV. Het hoofdbestuur van het LVV, dat het liberaal en vrijzinnig ideaal veilig wilde stellen, antwoordde op deze vraag bevestigend. Het is overigens van oordeel dat een onafhankelijke drukgroep ter begeleiding van de Vlaamse PVV tussen de electoraal-politieke klippen door noodzakelijk blijft.

Evenals het Willemsfonds, waarmee het LVV goede betrekkingen onderhoudt, is het hoofdbestuur van het LVV steeds bezorgd geweest om de behartiging der belangen van de vrijzinnige Vlamingen, hoewel in dit hoofdbestuur, reeds vóór de oprichting van de PVV, verscheidene katholieken zetelden. In 1972 telde het LVV 3800 leden. In maart 1973 werd Herman Vanderpoorten, minister van justitie geworden in de regering-Leburton, als voorzitter van het LVV opgevolgd door Karel Poma. LITERATUUR: *Het Volksbelang. Orgaan van het Liberaal Vlaams Verbond* (1945-); - G. Albert, *Vijftig jaar liberalisme in Vlaanderen* (1963).

PIET VAN BRABANT en FRANS STRIELEMAN